

Egészségturisztikai és egészségügyi fejlesztések Keszthely-Hévíz térségében – előzetes megvalósíthatósági tanulmány

Készült Zala Megye Önkormányzatának megbízásából

Készítette:

Csige András, Czaller László, Mike Friderika

A tanulmány elkészítésében közreműködött:
Bubla Zoltán és Kovács Ernő (PE Georgikon Kar)

2013. szeptember 18.

„A használható tudásért”
HÉTFA Elemző Központ
H-1051 Budapest Október 6. utca 19. IV/2
E-mail: info@hetfa.hu
Tel.: +36-30/730-6668
Fax.: +36-1 /700-2257
www.hetfa.hu

Vezetői összefoglaló

Tanulmányunk a Hévízgyógyfürdő és Szent András Reumakórház középtávú fejlesztései terveihez illeszkedő, a térség egészségturizmusa szempontjából elsődlegesen relevánsnak tartott projekteket mutatja be. A tanulmányban részletezett **fejlesztések célja a Szent András Reumakórház nemzetközi porondon is jegyzett gyógyító és az egészségmegőrzést szolgáló intézménnyé történő továbbfejlesztése, színvonalas kutató- és innovációs tevékenységére alapozva**; a hévízi gyógyvíz élettani hatásainak tudományos megalapozása és ezáltal Hévíz mint gyógyturisztikai célpont hosszú távon történő, fenntartható növekedésének elősegítése, valamint a tófürdő környezetének fejlesztése a fürdővárosi arculat erősítése érdekében.

Napjainkban általános egészségturisztikai tendenciaként jelenik meg a gyógyászati tevékenység során használt erőforrások és az azokra épülő kezelések, terápiák ténylegesen **bizonyított hatásainak** vizsgálata iránti igény felerősödése. Bár hazánk mind európai, mind világviszonylatban az egészségturizmus élbolyához tartozik, e pozíciója elsődlegesen kiváló adottságainak köszönhető. Ahhoz, hogy a hazai gyógyfürdők, így Hévíz is megtarthassák vezető szerepüket, **tudományos igényességgel bizonyított hatékonysági vizsgálatok elvégzése, és azok eredményeinek a szolgáltatáspaletteba történő beépítése szükséges**. A stabil és hosszú távú, a megfelelő irányba történő fejlődés és növekedés egyik előfeltétele tehát a már nemzetközi hírnévvel rendelkező **hévízi szolgáltatások tényleges hatásainak kutatása** és bizonyítása.

Az egészségturisztikai fejlesztések **másik súlyponti területe a fürdővárosi környezet továbbfejlesztése**. A vendégek és betegek körében egyre inkább nő az igény olyan, könnyen megközelíthető területekre, amelyek mentesek a fürdő és közvetlen környékének zsúfoltságától, forgalmától, ahol **nyugodtan élvezhető a Hévízi-tavat körülvevő láperdő különleges klímája**. A nyilvánvaló turisztikai szempontok mellett azonban komoly természetvédelmi indokai is vannak a láperdő tervezett rehabilitációjának, mivel annak állapota folyamatosan romlik, környezeti állapota degradálódik.

A fentiekhez kapcsolódva a következő projekteket mutatjuk be részletesen e tanulmányban:

1. **Balneológiai Kutatóközpont létrehozása** (A gyógyvíz és a gyógyiszap orvosi hatásainak „*evidence based medicine*” alapokra helyezett vizsgálata, hazai és nemzetközi kutatások folytatása, azokban történő részvétel, a kutatási eredmények publikálása és azok orvosi gyakorlatba történő bevezetése.)
2. **Oktatási és Továbbképzési Központ** létrehozása (Oktatókórházi minősítés megszerzése, rezidensek posztgraduális képzésének beindítása, egyetemi doktori iskolá(k)hoz való csatlakozás.)
3. **A Hévízi-tó környezetének fejlesztése**, láprehabilitáció és közpark kialakítása a Hévízi-tó Természetvédelmi Területen (A terület vízellátásának szabályozhatóvá tétele, relaxációs közpark kialakítása.)

Az 1. és 2. projekt **teljes becsült költségvetése 543 millió Ft**, amelynek döntő részét a Kutatóközpont elindításához szükséges infrastruktúra és egyéb kapacitások teszi ki. A Balneológiai Kutatóközpont működésének, finanszírozásának az alapját a különböző hazai és nemzetközi K+F projektekben való részvétel jelenti majd, míg az Oktatási és Továbbképzési Központ mint a felsőoktatási rendszer egy sajátos eleme működik majd a kórház keretein belül. Tervezett időtáv: 1,5-3 év (ütemezéstől függően).

A **természetvédelmi rehabilitáció** és park kialakítása esetében a várható költségeket szintén csak becsülni lehet, mivel a projekt részletes tartalma csak az előkészítési fázisban elvégzendő részletes állapotfelmérést követően alakítható ki. Az előkészítettség mostani szakaszában a beavatkozás költsége **1 207 millió Ft**. Tervezett időtáv: 2 év.

A projekt szempontjából **legjelentősebb kockázatot** a Balneológiai Kutatóközpont, az Oktatási és Továbbképzési Központ és a kórház **mindennapi munkában történő együttműködése**, valamint a Kutatóközpont **hosszú távú gazdasági fenntarthatósága** jelenti. Az előbbi vonatkozásában elsősorban a megfelelő együttműködési sémák kialakítása (és azok rendszeres felülvizsgálata, értékelése), összehangolt adatkezelés lehet a megoldás, az utóbbinál pedig a Kutatóközpont Hévízen túlmutató működési profiljának kialakítása jelenthet megoldást.

Tartalomjegyzék

A projekt rövid összefoglalása, helyzetelemzés, a meglévő állapot felmérése, követelményrendszer elemzése.....	5
A projektötlet megvalósítási alternatíváinak bemutatása, az elérhető legjobb módszer megvalósíthatóságának vizsgálata, szükségességének bemutatása.....	7
A jogi, tulajdonjogi helyzet feltárása, a területre vonatkozó építésügyi és környezetvédelmi szabályozás bemutatása.....	17
A projekt által biztosítható szolgáltatások megnevezése, a szolgáltatások igénybe vételében érdekelttek körének számbavétele	17
A projekt megvalósításának szervezeti keretei, megvalósításának elemei, szakaszai, menete, a projektgazda bemutatása.....	19
Költségbecslés, költség - haszon (pénzügyi) elemzés.....	21
Kockázatelemzés, fenntarthatóság	23
A projekt megvalósítása esetén környezeti, gazdasági, társadalmi hatásainak vizsgálata	24
A projekt stratégiai dokumentumokhoz való illeszkedésének vizsgálata	25
1. sz. melléklet: A projekt illeszkedése Zala megye releváns TOP projektcsomagjához	27

A projekt rövid összefoglalása, helyzetelemzés, a meglévő állapot felmérése, követelményrendszer elemzése¹

A térség egészségturizmusáról általában

A nyugat-balatoni térség egészségturisztikai kínálata meglehetősen sokrétű mind a fürdők, mind a szálláshelyek, illetve wellness-szolgáltatások terén. A nagy fürdők közül Kehidakustány és Zalakaros hasonló kínálattal rendelkezik, míg a Hévízi-tó ezektől eltérően elsősorban a hagyományos gyógyászatban jeleskedik. Keszthely és Hévíz térségében csak néhány település érintett az egészségturisztikai kínálatban: Hévíz, Keszthely, Gyenesdiás, Vonyarcvashegy, Alsópáhok, közülük is Hévíz emelkedik ki mint egyértelmű egészségturisztikai központ. A nyugat-balatoni fürdők elmúlt években felmutatott látogatószámának tekintetében el lehet mondani, hogy a Hévízi-tó az egyedüli, amely meg tudta tartani a látogatók számát. A Zalakarosi Fürdő látogatói száma folyamatos csökkenés után 2012 évben stabilizálódott egy alacsonyabb szinten, ugyanúgy, mint a Kehida Thermál látogatóinak száma, amely 400 000 körül stagnál.

A turisztikai fejlesztések tervezésekor mindenképp érdemes figyelembe venni a legújabb trendeket és a hazai, illetve külföldi célcsoportok folyamatosan változó igényeit, elvárásait. A hazai közönség soraiban is egyre inkább komplexebb és magasabb színvonalú szolgáltatások iránti igény jelentkezik. Folyamatosan új gyógyászati kutatási eredmények jelennek meg, új egészségügyi technológiák terjednek el, és ezeknek megfelelően kell a kezelési kínálatot is bővíteni, módosítani, köztük értelemszerűen a balneológiai terápiákat is. További fontos, az egészségturisztikai fejlesztések irányát meghatározó trendként emelendő ki a rehabilitáció–rekreáció–reaktiváció körének összekapcsolódása.

Hévíz Nyugat-Dunántúl régió legnagyobb vendégforgalmat bonyolító települése és országos szinten is Budapest után a 2. helyen áll. A vendégszám 2000 óta, kisebb hullámvölgyekkel, de folyamatosan emelkedik, közel a másfélszeresére nőtt 11 év alatt (2000-ben 138 ezren, míg 2011-ben 207 ezren töltöttek legalább egy vendégéjszakát a településen).

Gyógyfürdő minősítéssel rendelkezik a településen a tófürdő (Szent András Reumakórház és Tófürdő), valamint a Hunguest Hotel Helios Gyógy szálló és Gyógyfürdő. Gyógyiszap minősítéssel az alsópáhoki tőzegtől készülő „Georgikon természetes tőzeg gyógyiszap”, valamint a kórház saját előállítású „Pannon Standard Gyógyiszapja”. Gyógy szálló minősítéssel a következő hévízi szállodák rendelkeznek: Thermal Hotel Aqua, Thermal Hotel Hévíz, Hévíz Gyógy szálló, Spa & Wellness Hotel Fit Gyógy szálló, Hunguest Hotels Zrt. Hotel Panoráma Gyógy szálló, Hunguest Hotel Helios Gyógy szálló és Gyógyfürdő, NaturMed Hotel Carbona Gyógy- és Wellness Szálloda, Hotel Európa Fit Gyógy szálló.²

A régióban nem egyedülálló Hévíz elmúlt évtizedben tapasztalt dinamikus fejlődése, több másik versenytárs is komoly fejlesztéseket valósított meg és egyre népszerűbb gyógyturisztikai célpontként szerepel a köztudatban. Hévíz ugyan olyan adottságokkal rendelkezik, amelyekkel kevesen tudják felvenni a versenyt, mégis a versenytársak dinamikáját, a modern turisztikai trendek adaptálására való készségét érdemes példaként szem előtt tartani – természetesen a tradicionális hévízi arculat megtartásával. **A cél tehát a gyógyászati jelleg erősítése olyan minőségi szolgáltatáspalette kialakításával és olyan infrastruktúra megteremtésével, amely méltó Hévíz hírnevéhez és tradícióihoz.**

¹ A helyzetelemzés alapját a Hévíz – Egészségipari és Balneológiai Konceptió c. dokumentum képezte (Med-Econ Humánszolgáltató Kft., HÉTFA Elemző Központ Kft., 2011), adott esetben frissítve az elmúlt év vonatkozó adataival.

² Forrás: www.antsz.hu

A Szent András Reumakórház és a Tófürdő

A Hévízgyógyfürdő és Szent András Reumakórház szakkórházi jelleggel országosan mozgásszervi, elsősorban reumatológiai megbetegedések orvosi rehabilitációját, illetve aktív reumatológiai szakellátását végzi fekvőbetegek, valamint komplex fizioterápiát nyújt a járóbetegek részére. A Szent András Reumakórház – 90% feletti ágykihasználtsággal – 39 aktív ágyon végez gyógyító tevékenységet, és – külön profilok szerinti specializálódás nélkül – 225 ágyon mozgásszervi rehabilitációt, illetve alapvetően általános krónikus reumatológiai ellátást. A kórház éves 6100 fős fekvőbeteg-forgalmának (a járóbetegek száma 60 000 fő volt 2012-ben) nagyobb része a 60+ korcsoportba tartozik (a fekvőbeteg-ellátásban részesültek átlagéletkora 2012-ben 72 év volt). A Tófürdő forgalma meghaladta a 700 000főt.

Az elmúlt években egyre inkább felerősödött a rendelkezésre álló erőforrások és az azokra épülő kezelések, terápiák ténylegesen bizonyított hatásainak vizsgálata iránti igény. Mind a hazai, mind a külföldi magán-és társadalombiztosítók követelményként fogalmazzák meg – főként a balneológiai szolgáltatásokkal kapcsolatban – a tudományos igényességgel bizonyított hatékonysági vizsgálatok rendelkezésre állását. **A stabil és hosszú távú, a megfelelő irányba történő fejlődés és növekedés egyik előfeltétele a már nemzetközi hírnévvel rendelkező hévízi szolgáltatások tényleges hatásainak kutatása, bizonyítása.** Ez, a hírnév megőrzése mellett, nemzetközileg is elismert bizonyítékokon alapuló protokollok alkalmazását tenné lehetővé, amely komoly fejlődési lökést adhat a gyógyfürdőnek (pl. külföldi biztosítókkal való keretszerződések megkötése, új piacokra való betörés lehetősége).

A kórháznak jelenlegi működése során is feladata a humán-egészségügyi szolgáltatás területén, hogy szakmai, módszertani, szakképzési kérdésekben együttműködjön más szervezetekkel, intézményekkel, továbbá részt vesz a graduális és posztgraduális képzésekben is. A Reumakórház alapkutatói, valamint klinikai tudományos kutatási tevékenységet végez a reumatológia, a rehabilitáció és a fizioterápia területén. A kórház reumatológiai szakorvosképzésre kijelölt intézet. A Pécsi Tudományegyetem Általános Orvostudományi Kar oktatókórházaként működik a gyógytornász-képzésben, oktatóhely a gyógymasszőr képzésben, valamint gyakorlati oktatóhelye az Asbóth Sándor Térségi Középfelsőiskola Szakiskola és Kollégium Nagyváthy János Tanintézmény fizioterápiásasszisztens-képzés vonatkozásában is.³

A Hévízi-tavat és közvetlen környezetét a 19/1993. KTM rendelettel nyilvánították természetvédelmi területté. A védett terület akkor 28,5 ha volt, később ezt a 23/2006-os KvVM rendelettel tovább bővítették, jelenleg közel 60 ha áll védelem alatt, amelyből a tó felszíne 4,6 ha. A rendelet alapján a védetté nyilvánítás célja: „az egyedülálló Hévízi-tó és környéke speciális hidrogeológiai adottságainak, különleges növény- és állatvilágának, valamint természetes termálvízű, gyógytényezőkre alapozott rendeltetésének megőrzése.” A természetvédelmi terület kezelője a Hévízgyógyfürdő és Szent András Reumakórház. A természetvédelmi terület bővítése azért is volt indokolt, mert így „...szervesen ágyazódik be a környező lápvidékbe, a tó körüli láperdő jellegű gyógypark környezetében hasonló adottságú területek találhatóak, melyekkel nagyobb ökológiai egységet alkot. Ezáltal biztosított a területek közötti faj és egyedcsere, mely mind a faj-, mind a genetikai sokféleség megőrzésének záloga.” A bővítésnek köszönhetően a természetvédelmi terület tartalmazza a Hévízi-tó teljes belső védőterületét, mely a sportpálya kivételével a kórház kezelésében van. Az előírt természetvédelmi kezelési módok, korlátozások, tilalmak betartásának felügyelete a Balaton-felvidéki Nemzeti Park Igazgatóságának feladatkörébe tartozik.⁴

Tekintve, hogy a gyógyászati tevékenység alapját a gyógyító egyedülálló tulajdonságai képezik, így a terület ökológiai állapotának figyelemmel kísérése elengedhetetlen a fenntartható működés

³ <http://www.spaheviz.hu/t/science/axplorations>

⁴ A HÉVÍZI-TÓ KÖRNYEZETI, TERMÉSZETI ÉS GYÓGYIDEGENFORGALMI JELENTŐSÉGÉNEK BEMUTATÁSA; Green Capital Zrt., 2008. Budapest

szempontjából. A tó egy ökoszisztéma, amelynek meghatározó és egymással kölcsönhatásban álló elemei a mélyben feltörő karsztvíz, a tőzegréteggel borított tófenék, a tavat körülvevő tőzegláp, valamint a tó és környékének állat-és növényvilága. Értelemszerűen a tó körül kialakult és kialakított természetvédelmi területek rendszere és természetesen a gyógyítási tevékenység is az említett tavi állapotokkal egy egységet alkot, éppen ettől tekinthető a Hévízi-tó világviszonylatban is egyedülállóknak.

A projektötlet megvalósítási alternatíváinak bemutatása, az elérhető legjobb módszer megvalósíthatóságának vizsgálata, szükségességének bemutatása

A projekt célja: A Szent András Reumakórház nemzetközi porondon is jegyzett gyógyító és az egészségmegőrzést szolgáló intézménnyé történő továbbfejlesztése színvonalas kutató- és innovációs tevékenységére alapozva; a hévízi gyógyvíz élettani hatásainak tudományos megalapozása és ezáltal Hévíz mint gyógyturisztikai célpont hosszútávon történő fenntartható növekedésének elősegítése, valamint a tófürdő környezetének fejlesztése a fürdővárosi arculat erősítése érdekében.

Általános fejlesztési szükségletek

A Szent András Reumakórház átfogó fejlesztési stratégiával rendelkezik a következő 7 éves időszakra vonatkozóan.

Fekvő-és járóbeteg ellátáshoz kapcsolódó fejlesztési irányok		Egészségturizmushoz kapcsolódó fejlesztési irányok	
Térségi integráció a Keszthelyi Kórház és a Hévizgyógyfürdő és Szent András Reumakórház között	Várólista csökkentése a közfinanszírozott ellátásban, az OEP ágy-kapacitások bővítése 200-250 ágygal	Az egészségturizmus keretein belül a 4 csillagos szálloda szolgáltatásainak bővítése a meglévő gyógyászati kapacitásokra, tapasztalatokra alapozva, férőhelyek számának bővítésével	
Aktív reumatológia fejlesztése, markánsabb ellátás kialakítása	Képződiagnosztika fejlesztése, MRI alkalmazása a mozgásszervi diagnosztikában, jellemzően traumatológiai, ortopédiai, reumatológiai megbetegedések esetén		
Fekvő-és járóbeteg ellátáshoz és egészségturizmushoz egyaránt kapcsolódó fejlesztési irányok			
<i>K+F jellegű</i>		<i>Általános</i>	
Általános gyógy-és egészségturisztikai fejlesztések – a gyógyászati tevékenységek preferálásával (víz, iszap, balneológia)	Mozgásszervi rehabilitáció fejlesztése • új, speciális profilok indítása lehetőség szerint (pl. sclerosis multiplex) • korai rehabilitáció erősítése	Egészségfejlesztési Iroda kialakítása az egészségügyi prevenció fontosságát hangsúlyozandó	A gyógyítóhoz kapcsolódó egészségügyi szolgáltatások körének bővítése, fejlesztése
• Balneológiai kutatócentrum létrehozása (a gyógyvíz egészségügyi hatásainak kutatása, képzések szervezése, stb.) • Mozgásszervi centrumok kialakítása, ezen belül a meglévő Terápiás Centrum fejlesztése, • Arthritis centrum kialakítása, biológiai terápia fejlesztése			Mozgásszervi rehabilitáció fejlesztése • dinamikusabb nyitás az aktívabb korosztályok felé • életmód-programok indítása

A fenti táblázatban bemutatott fejlesztési irányok mentén a következő fejlesztések, beszerzések fogalmazódtak meg a középtávú tervezés során:

Fekvő-és járóbeteg ellátáshoz ellátáshoz kapcsolódó fejlesztési irányok		Egészségturizmushoz kapcsolódó fejlesztési irányok	
Rehabilitációs gyógyászati központ kialakítása (250 ágylakó épület, 100 férőhelyes mélygarázs)	A télfürdő első emeletének részleges átalakítása (fizioterápia, reumatológia)	100 ágylakó szállodabővítés a Hotel Spa Hévízhez kapcsolódóan	
Földalatti összekötő folyosó az északi terápiás centrum és az új rehabilitációs központ között	Az A, B, C és D betegellátó épület részleges/teljes rekonstrukciója és energetikai felújítása	Ifjúsági életmódtábor kialakítása – meglévő faház átépítése	
Új orvos-nővér lakások, nővérszálló kialakítása, raktárak építése az elbontott nővérszálló helyén (déli terület)		Kapcsolódó tervezett beszerzések: 100 ágylakó szállodabővítés valamint a tábor berendezése	
Kapcsolódó tervezett beszerzések: mozgásszervi MRI készülék, terápiás szakrendelések fejlesztéséhez szükséges eszközök, c. aktív reumatológiai osztály új helyen való elhelyezéséhez szükséges eszközök, d. fekvő mozgásszervi rehabilitációs osztályok eszközei, új gyógyászati épület berendezése			
Fekvő-és járóbeteg ellátáshoz és egészségturizmushoz egyaránt kapcsolódó fejlesztési irányok			
K+F jellegű		Általános	
Oktató-képző-kutatócentrumnak (Balneológiai Kutatóközpontnak) helyet adó új emeletek ráépítése az A és C szárnyakban (télfürdő)	C épület nyugati irányú bővítése	Központi közösségi épület kialakítása (menedzsment irodái, étterem, rendezvényhelyszín)	Izszappalota – izszappalota és Lápi Látványpark, üvegház a déli fejlesztési területen
	Belső udvar üveglefedésének megvalósítása, pihenőkert kialakítása	Télfürdő déli irányú bővítése, Terápiás Centrum kialakítása (176 férőhely a fürdőházban, 96 férőhely a garázsban)	Déli kapu felújítása – új portaépület és kapuépítmény építése
	A Tófürdő épületének felújítása	Üvegház rekonstrukciója	A télfürdő teljes rekonstrukciója és energetikai felújítása
Kapcsolódó tervezett beszerzések: Oktató-és Továbbképző Központokhoz szükséges eszközök beszerzése	A fejlesztésekhez kapcsolódó központi energetikai fejlesztés, a Hévízi-csatornából 4°C csökkenéses hőkivétellel (4 GW hőnyereséggel) valamint elfolyó vizek hasznosítása a Terápiás Centrumban		
	Kapcsolódó tervezett beszerzések: Terápiás Centrum eszközeinek korszerűsítése (elsősorban balneológiai eszközök)		

A fejlesztések a tófürdő és kórház kiszolgáló infrastruktúrájának közel teljes körű megújítását eredményeznék. Jelen tanulmány keretében nem kívánjuk tárgyalni a fejlesztési elképzelések minden egyes elemét, hanem **elsősorban azokra koncentrálunk, amelyek egyfajta kiindulópontként szolgálhatnak Hévíz, a gyógytó, illetve a gyógyvíz hazai és nemzetközi hírnevének erősítéséhez, a szolgáltatások iránti kereslet növekedéséhez, valamint az idevonzani kívánt célcsoportok igényeihez történő minél nagyobb mértékű igazodáshoz járulnak hozzá.**

Hévíz, de egyben a hazai, gyógyvizekre alapuló turizmus fenntarthatóságának **egyik alapkőve a gyógyvizek hatásainak kutatása**, bizonyítása, kapcsolódó protokollok, eljárások kialakítása, majd az erre alapuló szolgáltatás-és termékfejlesztés. Értelmeszerűen azonban nem csupán a gyógyvizek turisztikai oldalát kell itt figyelembe venni, hanem azt is, hogy számos hazai gyógyfürdő, köztük a hévízi is, az egészségügyi ellátási rendszer OEP által elismert és támogatott sajátos szegmensét képviselik.

Jelen tanulmányban a következő fejlesztési elképzeléseket mutatjuk be részletesen:

1. Balneológiai Kutatóközpont létrehozása
2. Oktatói és Továbbképzési Központ létrehozása
3. A Hévízi-tó környezetének fejlesztése, láprehabilitáció és közpark kialakítása a Hévízi-tó Természetvédelmi Területen.

A projekt megvalósítandó tevékenységeinek eredményeit mérni képes – az Európai Unió előzetes hivatalos elvárásainak megfelelő – közös (common) indikátorok⁵:

ALAP	SORSZÁM	NÉV	DEFINIÓ / MEGJEGYZÉSEK
ERFA, ETE	26	A támogatott szervezetekben felvett új kutatók száma	Közvetlen K+F tevékenységet végző, bruttó munkahelyi pozíciók (amelyek korábban nem léteztek), teljes munkaidős egyenértékben. A pozíciónak a projekt végrehajtása vagy befejezése eredményeként kell létrejönnie, betöltöttnek kell lennie (az üres pozíciók nem számítanak), és növelniük kell a kutatói munkahelyek teljes számát a szervezetben. A K+F segédszemélyzet (tehát a K+F-ben közvetlen nem részesedő munkahelyek) ebbe nem számolandó bele. Bruttó: nem számít az álláshely eredete [támogatás vagy egyéb tényezők eredménye], amennyiben közvetlenül hozzájárul az állások teljes számának növekedéséhez a szervezetben. Teljes munkaidős egyenérték: az állások lehetnek teljes munkaidősök, részidősök vagy szezonálisak. A szezonális és részidős állások átváltandók TME-re ILO/statisztikai/egyéb standardok használatával.
ERFA, ETE	30	A piacon újnak tekinthető termékeket bevezető támogatott vállalkozások száma	Az indikátor azt méri, hogy a támogatott vállalkozás valamelyik piacon újnak tekinthető terméket fejleszt-e ki a projekt eredményeképpen. Ha egy vállalkozás több terméket alakít ki, akkor is egyszer számítandó. Az együttműködéses projektek esetén minden résztvevő vállalkozást mér az indikátor. Egy termék akkor tekinthető újnak a piacon, ha az adott piacon ezzel a funkcióval más elérhető termékek nem rendelkeznek, vagy az új termék által használt technológia alapvetően eltér a már létező termékektől. A termékek lehetnek megfoghatók vagy szellemiek.
ERFA, ETE	25	Jobb élőhely-megőrzési státuszba kerülő élőhelyek felszíne	Az olyan, Natura 2000 vagy egyéb vidéki, városi területeken található helyreállított vagy létrehozott területek felszíne, amelyek képesek javítani a megcélzott fajok, élőhelyek, vagy ökoszisztémák megőrzési státuszát a biodiverzitás és az ökoszisztéma-szolgáltatások nyújtása érdekében.

A projekt tervezett tartalma

1. Balneológiai Kutatóközpont létrehozása

Az innováció és kutatásfejlesztés területén komoly fejlesztések szükségesek a gyógyvíz, illetve a gyógyiszap gyógyászati és egészségmegőrzési célú felhasználása tekintetében. Mélyreható, a biológiai és biokémiai hatásokat is vizsgáló kutatások e vonatkozásban idáig nem történtek (ez nem csak Hévízre, hanem a többi hazai gyógyfürdőre is jellemző hiányosság).

A cél tehát a gyógyvíz és a gyógyiszap orvosi hatásainak „*evidence based medicine*” alapokra helyezett vizsgálata, hazai és nemzetközi kutatások folytatása, azokban történő részvétel, a kutatási eredmények publikálása és az orvosi gyakorlatba történő bevezetése. Az evidence based medicine (bizonyítékokon alapuló orvoslás) kiindulópontja az, hogy csak a valóban hatékony, megfelelően tervezett, folytatott és értékelt kutatások és klinikai vizsgálatok által igazolt gyógymódok kerüljenek alkalmazásra. A kellő bizonyítottsághoz nagyszámú betegen szükséges e kutatások, vizsgálatok elvégzése, nemzetközileg is elismert protokollok alkalmazásával, folyamatos minőségbiztosítás és auditálás folytatása mellett.

⁵ A következő dokumentum által kidolgozott nomenklátúra szerint: European Commission DG Regional Policy (2011): The Programming Period 2014-2020. Monitoring and Evaluation of European Cohesion Policy – European Regional Development Fund and Cohesion Fund. Concepts and Recommendations. Guidance Document. November

A kórház ezidáig általános orvosi tevékenysége mellett kevés kutatási tevékenységet végzett, ehhez a szükséges infrastruktúra, humánkapacitás, valamint a szükséges szervezeti alapok nem álltak rendelkezésre. Mindazonáltal az eredményes gyógyászati tevékenység biztosításához, a felhasznált erőforrások (víz, iszap) és az azokra épülő egyes balneológiai, illetve fizikális terápiás eljárások hatásmechanizmusainak megértéséhez, az evidence based medicine elveinek gyakorlatban történő átültetéséhez szükséges jól strukturált, a kórház gyógyászati profiljához illeszkedő, akkreditált kutatási bázis létrehozása.

A fenti célok eléréséhez, igények kielégítéséhez két megoldási lehetőség jöhet szóba

- a szükséges kutatások, vizsgálatok külső szakértők által történő lefolytatása a Kórház eseti megbízásai alapján
- a Kórház saját szervezetéhez igazodó saját kutatási részleg létrehozatala.

Hazánkban nem működik jelenleg olyan kutatóintézet amely profilja teljes egészében megfelelné a fenti céloknak. Egyes kutatási tevékenységek kiszervezése adott esetben költséghatékonyabb lehet, viszont a teljes folyamat – tekintettel arra, hogy ez esetben tulajdonképpen az orvosi gyógyászati tevékenység folyamata is a kutatás tárgya – külső szakértőkre, kutatóintézetekre bízása nem lehetséges. Egyes jól körülhatárolt, a mindennapi gyógyászati tevékenységtől elkülönülő kutatási témakörök külső megbízással való elvégzése eseti jelleggel jó megoldás lehet. Abból kifolyólag, hogy esetünkben a kutatási tevékenység és a kórház mindennapos gyógyászati tevékenysége szorosan összekapcsolódik – nem csupán témakörüket, hanem humán kapacitás-igényüket is tekintve – mindenképp a Kórház szervezetrendszerén belül tartjuk a leginkább megvalósíthatónak a Kutatóintézet felállítását.

A Kutatóközpont lenne az elsődleges helyszíne a gyógyvíz és gyógyiszap gyógyászati célú kutatásainak és motorja az erre alapuló termékfejlesztési tevékenységnek.

A kutatóintézet főbb tevékenységei:

- jótékony élettani hatásokkal rendelkező természetes erőforrások emberi szervezetre gyakorolt hatásainak vizsgálata a balneológiai kezelések keretrendszerén belül;
- gyógyászati eljárások alakítása a kutatási eredmények mentén, gyógyászati eljárások standardjainak rögzítése;
- a gyógyászati eljárások eredményességének vizsgálata, dokumentálása, értékelése az egyes betegcsoportok vonatkozásában;
- speciális gyógyászati (segéd)eszközök fejlesztése és hatékonyságuk igazolása;
- oktatási programok kidolgozása az egyes betegcsoportok, illetve a megelőzés vonatkozásában;
- a jótékony élettani hatásokkal rendelkező természetes erőforrások mikrobiológiai, hidrológiai, fizikai-kémiai és radioaktív jellemzőinek vizsgálata;
- a gyógyvíz korszerű felhasználási technológiáira vonatkozó kutatásfejlesztés;
- az egyéb, a balneológiai eljárások során kiegészítő jelleggel alkalmazható természetes anyagok, erőforrások használhatóságának kutatása;
- egészségturisztikai termékfejlesztés, szükséges háttér-információk összegyűjtése, kutatások lebonyolítása.

A kutatóközpont kialakításának elsődleges feltételei

- a) Infrastrukturális bázis megteremtése
 - A kutatóközpont a Festetics Fürdőház jelenleg kevésbé kihasznált emeleti helyiségeiben kaphatna helyet. Az érintett helyiségek gyógyászati célú hasznosítása nem előnyös, mivel

a betegek számára nehézkesen megközelíthető, a kutatóközpont számára viszont ideális bázist biztosíthatnak.

- A kutatási tevékenységek folytatásához szükséges infrastrukturális bázis megteremtése – mivel a helyiségek rendelkezésre állnak, ott legfeljebb kisebb átalakítások szükségesek – döntő részben eszközök beszerzését jelenti. A beszerzendő eszközök körének pontos meghatározása a projekt jelen előkészítettségi fázisában nem lehetséges, azt számos tényező határozza meg, többek között a következők is:
 - egy általános kutatási terv elkészítése szükséges, amely egyben meghatározza a műszer-és anyagigényeket is;
 - a kutatási tevékenység nem minden vonatkozásában érdemes egy teljes körű saját bázis kialakítása. Más kutatóhelyekkel, egyetemekkel kötendő együttműködési megállapodások alapján lehetőség van e partnerek már meglévő infrastruktúrájának használatára. A projekt előkészítése során meg kell indítani az ilyen stratégiai együttműködésre, egyfajta kutatói hálózat létrehozására irányuló egyeztetéseket, felmérve azokat a kutatási területeket, ahol ilyen együttműködés kialakítása lehetséges és indokolt. Szükséges továbbá az együttműködési keretek, feltételek kialakítása is, annak érdekében, hogy a döntések valóban mind szakmailag, mind a költséghatékonyság szempontjai szerint megalapozottak legyenek.

b) Megfelelő kórházi struktúrák, eljárásrendek megteremtése

A Kutatóközpont tevékenységének és a kórház mindennapi tevékenységének összehangolása szükséges. A Kutatóközpont nem elvont, elméleti kérdésekre keresi a választ, hanem K+F tevékenységének fontos pillérét a kórházban zajló gyógyászati tevékenység alkotja. A Kutatóközpont a kórház szervezeti egységként, valamint abból kifolyólag, hogy a gyógyászati és a kutatási tevékenység egy helyen zajlik, olyan előnyös helyzetben lehet, hogy elméleti kutatási eredményei és az alkalmazott kutatásai szervesen kapcsolódhatnak egymáshoz, illetve az esetleges kísérleti fejlesztéseire vonatkozó vizsgálatokhoz szükséges háttér is a rendelkezésre áll.

A gyógyászati és kutatási tevékenységek összehangolásához elsődlegesen az alábbiak szükségesek:

- új eljárásrendek kidolgozása a két tevékenység összehangolása, az érintett személyek együttműködése vonatkozásában;
- a feladatkörök pontos lehatárolása (ez főként a mindkét tevékenységben résztvevő orvosok, egyéb személyzet vonatkozásában szükséges), ehhez kapcsolódóan a munkakörök szükség szerinti módosítása, alá-fölérendeltségi viszonyok meghatározása mindkét tevékenységi kör vonatkozásában és azok egymással való kapcsolatának definiálása;
- a projektszemlélet átültetése a kutatással érintett gyógyászati tevékenységek körébe. Az egyes kutatási projektek előreláthatóan hazai, uniós vagy egyéb nemzetközi támogatást biztosító programok, esetleg többszereplős hazai/nemzetközi projektek részeként valósulnak meg, ami egyrészt sajátos adminisztrációs terhet ró a résztvevő szereplőkre, másrészt a klasszikus kórházi működéstől olykor eltérő ütemezést is megkövetelhet. A felesleges duplikációk lehetőség szerinti elkerülése érdekében az eljárásrendek kialakítása során a K+F tevékenységeket támogató különböző hazai és nemzetközi programok követelményeit is figyelembe kell venni, hogy az egyébként is megtörténő adminisztráció minél közvetlenebbül lehessen a projektdokumentációkba csatornázható. Ugyancsak kiemelt szerepe van pl. a gyógyászati tevékenység során készülő jelentéseknek a kutatási tevékenység számára is közvetlenül felhasználható módon

történő alakításának, a különböző számítógépes rendszerek, adatbázisok átjárhatóságának szükség szerinti kiegészítésének.

A Szent András Reumakórház jelenlegi, sőt a tervezett bővítések eredményeképpen prognosztizálható betegforgalma sem biztosít elegendő beteganyagot a különféle kutatások megfelelő elvégzéséhez. Ez okból kifolyólag számos olyan, más hazai klinikával való együttműködés kialakítása szükséges, amelyek a hévízi gyógyászat profiljához illeszkedő, a futó kutatási projektekbe becsatornázható beteganyagot a megfelelő mértékben biztosítani tudják. A kórház jó kapcsolatokat ápol számos más kórház ortopédiai, reumatológiai, traumatológiai, gerincsebészeti osztályával, amelyekkel hosszú távú együttműködések kialakítása indokolt, szabályozott eljárások rögzítése mellett. Így megvalósulhat, hogy a hévízi gyógyászati profilba illeszkedő, de eredetileg más kórházban kezelésben részesülő betegek adott esetben bekapcsolhatóak legyenek a Balneológiai Kutatóközpont kutatási projektjeibe is.

Ugyancsak kiemelt jelentőséggel bír egyfajta profiltisztítás elindítása is. A Szent András Reumakórház és a Keszthelyi Városi Kórház között már elindult egy olyan célú együttműködés, amelynek eredményeképpen a rehabilitációt igénylő betegeket abban az intézményben helyezik el, amely a ténylegesen szükséges ellátást a legmagasabb színvonalon tudja számukra biztosítani. Jelenleg zajlik a Keszthelyi Városi Kórház esetében egy új, 50 ágyas rehabilitációs osztály kialakítása, melynek megnyitásával a két kórház közötti fenti együttműködés valóban rendszeressé tud válni. Ez a fejlesztés és együttműködés nem csupán magas színvonalú ellátás biztosítását eredményezi, hanem hozzásegítheti a Szent András Reumakórházat ahhoz is, hogy tevékenységét jobban a ténylegesen a hévízi profilba illő betegekre tudja összpontosítani.

c) Humánerőforrás biztosítása

Érdemi K+F tevékenység folytatásának előfeltétele a megfelelő létszámmal és képesítéssel, tapasztalattal rendelkező kutatói gárda megléte. Hasonlóképpen az infrastruktúra biztosításához, ez esetben is a humánkapacitás több, egymással összekapcsolódó csoportját szükséges számításba vennünk: a kutatóintézet törzsgárdáját, illetve az egyes kutatási projektekben részt vevő, de egyébként máshol tevékenykedő kutatókat. Ez utóbbi esetben szintén a korábban már említett, más szervezetekkel, intézményekkel kötött keretmegállapodások biztosíthatnak alapot a megfelelő humánkapacitás biztosítására, illetve lehetőség van egy-egy, a szükséges tapasztalattal rendelkező kutató egyéni bevonására is adott projekt vonatkozásában (továbbá vendégkutatók fogadására, hazai és nemzetközi kutatócserék lebonyolítására is lehetőség van). A szükséges humánerőforrás egy sajátos vetületét képezik a kórház mindenkor dolgozói, akik ha nem is vesznek részt közvetlenül, nevesítve egy-egy projektben, tevékenységük mégis alapjául szolgálhat a Kutatóközpont tevékenységének.

A szükséges humánerőforrások biztosításában a tervezett Oktatási és Továbbképzési Központnak is nagy szerepe van, mivel annak beindítása előreláthatólag posztgraduális képzést is lehetővé tesz az intézményben, és megfelelő szakmai alapot biztosíthat a doktori iskolához történő csatlakozásnak, amely értelemszerűen kapcsolódik a Kutatóközpont tevékenységéhez is.

Fontos megemlíteni, a nemzetközi szinten már elterjedt, de Magyarországon csak az elmúlt években megjelenő SMO-kat (Site Management Organization), melyek a gyógyászati K+F tevékenységek sajátos humánerőforrás-igényeit hivatottak kielégíteni. A klasszikus SMO-k önálló vállalkozás keretében kínálják szolgáltatásaikat a kutatást kezdeményező cégek, illetve a kutatóhelyek számára. Lehetséges azonban egyfajta szakember-hálózatként működő SMO létrehozása is, amely központi irányítás mellett működve, keretszerződések és egységesített

eljárások alkalmazásával vonja be a szükséges szereplőket a kutatási folyamatokba. A tervezett Balneológiai Kutatóközpont esetében is mérlegelni kell egy ilyen hálózat kialakítását a környék egészségügyi szereplőire alapozva.

d) Kutatások pénzügyi hátterének megteremtése

A kutatás-fejlesztési tevékenység finanszírozása döntő részben napjainkban különböző hazai, illetve nemzetközi (főként európai uniós) pályázati források révén történik, előreláthatólag a Kutatóközpont esetében is ez lesz a jellemző. A működés kezdetén elsősorban a már komoly K+F tapasztalattal rendelkező partnerekkel (mint pl. a PTE ÁOK) való szoros együttműködés segítheti hozzá a Kutatóközpontot projektekben való részvételhez (önállóan vagy partnerként).

A K+F projektek, főként a Kutatóközpont profiljában elsődlegesen megjelenő alkalmazott kutatás területén magas támogatási intenzitást biztosítanak, fedezve ezáltal a szükséges anyagok, eszközök beszerzési költségeinek, mind pedig a munkabér jellegű költségeket. Az orvosi kutatási projektekben sajátos kategóriát képeznek a kórház alkalmazásában álló orvosok, akik mindennapi gyógyászati tevékenységükbe illetve vesznek részt az adott kutatásban, az ő vonatkozásukban egyedi megállapodások szükségesek a tiszteletdíj megosztásáról (kórház és orvos között, ez jellemzően 20/30–70/80%-os megoszlást jelent). A Kutatóközpont non profit jelleggel működik. Konkrét terápiás és termékfejlesztések, bizonyos alkalmazott kutatások esetén a város és a helyi vállalkozások részvételével megfontolandó lehet külön spin-off cég alapítása is, akár általános portfolióval, akár eseti jelleggel, adott termék vonatkozásában.

K+F tevékenység és egészségturizmus

Tekintettel arra, hogy Hévízen a klasszikus gyógyászati tevékenység, a fekvő- és járóbeteg-ellátás, valamint az egészségturisztikai szolgáltatások sajátos módon elválaszthatatlanul összekapcsolódnak, a kutatási-fejlesztési tevékenységek során az egészségturizmus igényeit is szerepeltetni kell. Ez egyrészt jelenti a K+F projektek eredményeinek turisztikai célú hasznosítását (tulajdonképpen értékesítését), arra vonatkozóan új szolgáltatások (turisztikai termékek) kialakítását, a meglévők átalakítását. Ugyancsak kiemelt jelentőséggel bír az egészségturizmus hazai és nemzetközi trendjeinek folyamatos figyelemmel kísérése, azok helyi adottságokra történő adaptálhatóságának vizsgálata, ösztönözve ezáltal olyan kutatási tevékenységeket, amelyek hozzájárulnak Hévíz versenyképességének megőrzéséhez.

A Pannon Egyetem Georgikon Kara és a Hévízgyógyfürdő és Szent András Reumakórház között érvényben levő együttműködési megállapodás szerint – többek között – az egészségturizmus, az egészségmegőrzés, a gyógy- és wellness turizmus vonatkozásában segítik egymás tevékenységét az oktatás, kutatás és fejlesztés területein. A megállapodás értelmében a Szent András Reumakórház lehetőséget biztosít az egyetem hallgatói számára (a témák közös meghatározása mellett)

- szakmai gyakorlaton való részvételre,
- szakdolgozati/PhD dolgozati témák kidolgozására.

A kórház továbbá lehetőséget biztosít az egyetem oktatói számára kutatási témákhoz kapcsolódó kísérletek végzésére. Az együttműködő két intézmény előadások, gyakorlati képzések, tanfolyamok, konferenciák, műhelymunkák keretében ismerteti egymással kutatási eredményeiket, illetve bemutatják gyakorlati ismereteiket.

Az együttműködési megállapodás megfelelő kiindulási alapot biztosíthat a kórház részeként működő Kutatóközpont és a keszthelyi Georgikon Kar együttműködésére, kölcsönösen kihasználva

egymás kapacitásait és a térséget ténylegesen ismerő turisztikai szakemberek bevonásával érdemi egészségturisztikai kutatások és tudományos megalapozottsággal is rendelkező termékfejlesztések is megvalósulhatnak.

Kiegészítő projektelelem:

- periodikus bulletin beindítása (negyedévente történő megjelenéssel), amely hiteles információkat tartalmazna a tófürdőben alkalmazott kezelésekről, azok hatásairól, a kutatási eredményekről, valamint általában a fürdő és tágabb környezetéről, közérthető módon. Egy ilyen rendszeres kiadvány megalapozhatja a gyógyvíz és a gyógyiszap hitelességét, hozzájárulhat a kutatási eredmények széles körben történő terjesztéséhez, segíthet Hévíz profiljának alakításában.

2. Oktatási és Továbbképzési Központ létrehozása

Az Oktatási és Továbbképzési Központ létrehozása több elemből tevődik össze:

- Oktatókórházi minősítés megszerzése

A Szent András Reumakórház az általános orvosi szak vonatkozásában nem rendelkezik oktatókórházi minősítéssel. Az oktatókórházi címet az illetékes egyetem (Hévíz esetében a Pécsi Tudományegyetem) Rektori Szenátusa ítéli oda, és e döntés alapján köthető meg az együttműködési szerződés a kórház és az Pécsi Tudományegyetem Általános Orvostudományi Karának dékáni vezetése között. A cím megszerzésének legfontosabb előfeltétele klinikai tárgyak graduális oktatásához szükséges akkreditáció(k) megszerzése.

Az orvosképzés elsősorban gyakorlati képzés, melynek legfontosabb részeként hallgatók kis csoportokban, jövődi hivatásuk gyakorlásához hasonló körülmények között, betegágy mellett, oktató orvosok irányításával sajátítják el a gyakorlati tudást. Az oktatókórházban egy-egy orvosra lényegesen kisebb számú medikus jut, így azokkal alaposabban tud foglalkozni. A gyakorlatok szigorúan ellenőrzött körülmények között, az adott tárgyat oktató klinikák igazgatói által kidolgozott tematika szerint történnek.⁶

- Rezidensek posztgraduális képzésének beindítása

A szükséges gyakorlat megszerzéséhez, a szakvizsgához szükséges rezidensprogram beindítása a kórház profiljához illeszkedve.

- Egyetemi doktori iskolához való csatlakozás (doktori képzés folytatása)

A doktori (PhD) mint legmagasabb egyetemi végzettség megszerzésének lehetősége olyan hallgatók számára áll nyitva, akik magas színvonalú, önálló tudományos munka végzésére alkalmassá tevő elméleti és gyakorlati ismeretekkel rendelkeznek, és ennek alapján új tudományos eredményeket közölnek. A Szent András Reumakórház és a tervezett Balneológiai Kutatóközponttal közösen magas színvonalú, hazánkban egyedülálló, elsősorban a mozgásszervi megbetegedéseket a középpontba helyező doktorandusz képzés elindítását tervezzük. A Kutatóközpont, illetve az Oktatási és Továbbképzési Központ működése szorosan összekapcsolódik és kiegészíti egymást mind a kutatási projektekhez szükséges humánerőforrás, mind a képzéshez szükséges infrastrukturális feltételek vonatkozásában.

⁶ <http://aok.pte.hu>

Az Oktatási és Továbbképzési Központ elhelyezésére a télifürdő épülete a legalkalmasabb, tekintettel arra, hogy itt egész évben zajlanak kezelések, megfelelő gyakorlati oktatási terepet szolgáltatva a hallgatóknak. A télifürdő épületének tervezett bővítése és felújítása a modern kor követelményeinek megfelelő körülményeket biztosít majd. A Központ működéséhez szükséges infrastruktúra döntő részben átfedésben van a kórház tevékenységéhez szükségessel, így elsősorban az adminisztrációs oldal megteremtéséhez szükséges beszerzések, valamint a szükséges minősítések (akkreditáció) megszerzéséhez szükséges eljárások lefolytatása szükséges.

3. A Hévízi-tó környezetének fejlesztése: láprehabilitáció és közpark kialakítása a Hévízi-tó Természetvédelmi Területen

A Hévízi-tónak és a körülötte elterülő véderdőnek köszönhetően a tó környezetében sajátos mikroklíma uralkodik. A párás és oxigénben dús levegő, a hőmérsékletkülönbségek okozta állandó finom légmozgások, a véderdő egyedülálló növényvilága mind olyan adottságok, amelyek hozzájárultak Hévíz arculatához. A Hévízi-tó Természetvédelmi Terület területe bő 60 ha (ebből a tófelszín 4,6 ha). A tavat körülvevő lápterület védelme nem értelmezhető önállóan, azt a tóval és az abból kifolyó vízzel összefüggésben kell vizsgálni. Az elmúlt években, évtizedben az erdők állapotának fokozatos romlására utaló tendenciák jelentkeztek. Az értékes faállomány fokozatos pusztulásnak indult a télen leeső csapadékmennyiség miatt, mivel annak elvezetése a területről nem megoldott, nyáron pedig, épp a csapadék hiánya miatt, a lápos területek döntő része kiszárad, vízutánpótlásuk nem megoldott. Ebből kifolyólag a láp vízszintjének szabályozhatóvá tételével és a terület megfelelő üzemeltetési rendjével jelentősen javítható lehet a lápterületek ökológiai állapota.

Az általános természetvédelmi célon túlmenően a tavat körülölelő erdős-lápos területek rehabilitációja vonatkozásában további szempont lehet, hogy Hévíz jelenleg nem rendelkezik a nagyközönség számára nyitva álló nagyobb kiterjedésű összefüggő zöldfelülettel (parkkal). A tófürdőben és a kórházban zajló gyógyító tevékenységek méltó kiegészítő eleme lenne egy rekreációs tevékenységekre alkalmas, a helyi ökoszisztéma adottságait és igényeit is tiszteletben tartó közpark kialakítása a Hévízi-tó Természetvédelmi Területén belül. Erre a leginkább alkalmas terület a déli erdős terület, amely a tófürdőtől délnyugati irányba helyezkedik el. Ehhez hasonlóan a tótól nyugatra elhelyezkedő parkerdő is alkalmas lehetne ilyen közpark kialakítására, az azonban nem láperdő, míg az általunk célzott terület jellegénél fogva sokkal inkább tükrözi a tó környezetének különlegességét, emellett a fentiekben bemutatott ökológiai egyensúly helyreállítása érdekében e területen mindenképp számos rehabilitációt célzó beavatkozás szükséges, amelyek viszonylag egyszerűen kiegészíthetők lehetnek e közpark-funkcióhoz szükséges fejlesztésekkel. A

tófürdőbe és a gyógyszállókba gyógyulni, pihenni érkezők számára a gyógyászati szolgáltatásokat szükségszerűen kiegészítő elem a rekreációs és reaktivációs lehetőségek biztosítása is. A testi-lelki harmónia, jó közérzet, fizikai aktivitás mindenki számára hozzáférhető színterének megteremtéséhez szükség van egy minőségi zöldfelületekkel, minden célcsoport számára elérhető szolgáltatásokkal rendelkező közpark kialakítására, a természetvédelmi követelményekkel összhangban.

A természetvédelmi rehabilitáció legfontosabb eleme a **terület vízháztartásának szabályozhatóvá tétele** az állapotromlás megállítása, a negatív folyamatok visszafordítása érdekében. Ehhez a területen áthaladó, a Hévízi-tó vizét részben elvezető Hévízi-csatornával kell a szükséges összeköttetést megteremteni, valamint ki kell alakítani a parkerdő területét ellátni képes csatornarendszert a megfelelő szabályozó műtárgyakkal, ami lehetővé teszi, hogy száraz évszakban szükség esetén megemeljék a terület vízszintjét, illetve a túlzott csapadékmennyiséget szükség szerint elvezethessék.

A vízháztartást szabályozni képes csatornarendszer egyúttal egyfajta attrakcióként is értékelhető, sajátos arculatot adva ezzel a tervezett parknak.

A tervezett fejlesztés összekapcsolódik a Hévízi-csatorna mentén húzódó nagy kiterjedésű lápterület rehabilitációjával és a tervezett ökoturisztikai fejlesztésekkel. Jelen tanulmánnyal párhuzamosan került kidolgozásra annak tartalma is. A láprehabilitációs projekt alapvetően két területre koncentrál: a Hévíztől délre, Keszthely és Sármellék közigazgatási területén található nagy kiterjedésű lápterületekre, illetve a Hévízi-tó véderdejeként is funkcionáló láperdő egy részére. Ez utóbbi vonatkozásban tulajdonképpen a két projekt átfedést mutat. A láperdő ökológiai állapotának helyreállítása természetvédelmi szempontból elengedhetetlen, emellett azonban komoly turisztikai potenciállal is bír Hévíz számára, mivel abban ideális, kikapcsolódásra, relaxációra, rekreációs tevékenységekre alkalmas park alakítható ki, ami valóban hiánypótló lenne mind a hévízi lakosok, mind az ideérkező, gyógyulni vágyó vendégek számára. A tervezett közpark vonatkozásában már készült egy, a természetvédelmi szempontokat és a település fürdővárosi arculatát messzemenőig figyelembe vevő terv, amelynek megvalósítása azonban a megfelelő források rendelkezésre állása hiányában idáig nem történt meg. A park területén - rejtett kerítéssel, vizuálisan is zártan – olyan állományklímát, fiziológiai, esztétikai értékeket lehetne teremteni, amelyek a vendégeknek egyedülálló élményeket, meditációs, elvonulási lehetőségeket biztosítanak. A terület ökológiai rehabilitációjához szükséges megfelelő szakmai megalapozás összekapcsolható az előbb említett láprehabilitációs projekttel, mivel annak előkészítési fázisában számos, e terület vonatkozásait is vizsgáló felmérés készült.

A parkba tervezett fejlesztéseket a következő pontokban foglalhatjuk össze:

- gyalogos útvonalak kialakítása, adott esetben felszín feletti dorongutak kialakításával,
- a természetvédelmi rehabilitációhoz szükséges csatornarendszerhez illeszkedő útvonalak, kis hidak emelése,
- pihenőhelyek kialakítása (padok, hulladékgyűjtők),
- „pihenőfészek” kialakítása (akár az erdő különböző szintjein is),
- a környezetbe illő felnőtt tornapálya,
- ivókutak, kis szökőkutak, egyéb hasonló látványelemek (kültéri szobrok) elhelyezése
- vizesblokk(ok) lehelyezése,
- a terület adottságainak kihasználásával kis tavak kialakítása a természetes lejtésnek megfelelően, illetve a csatornarendszerhez igazodva,
- meditációra, tornára, jógára alkalmas kis gondozott zöldfelületek kialakítása, kijelölése,
- fő útvonalak, ki-és bejárati pontok mentén közvilágítás (lehetőség szerint megújuló energiával működő kandeláberek) elhelyezése,

- kerékpáros pontok kialakítása (kerékpártárolóval, pihenőhellyel, térképpel), kiépített és kijelölt összeköttetés megteremtése a terület északi oldalán futó Hévíz–Alsópáhok kerékpárúttal,
- a területen található műhely-és raktárépületek részleges felszámolása.

A Hévízi-tó Természetvédelmi Terület jövője szempontjából meghatározó jelentőséggel bír a területet jelenleg kettészelő, nagy helyi és átmenő forgalmat bonyolító Ady Endre utca sorsa. Az út közút, állami tulajdonban van. Az út jelenléte egyrészt természetvédelmi szempontból is visszás helyzetet eredményez, kettészakítja a Hévízi-tó közvetlen védőburkát. Másrészt viszont a tófürdő közvetlen közelében levegő- és zajszennyezés forrását is jelenti, ami nem áll összhangban a gyógyuláshoz, kikapcsolódáshoz szükséges nyugodt környezet iránti igényekkel. A múltban számos kezdeményezés történt az út felszámolására a forgalom más irányba vezetésével. Természetvédelmi szempontból ideális megoldást nem csak az út forgalomtól való teljes mentesítése, hanem annak teljes körű felszámolása és az elfoglalt terület természetnek való „visszaadása” jelentené.

Mindazonáltal az érintett útvonalról nyílik a tófürdő egyik bejárata, a Festetics Fürdőház, itt vonul végig a fürdővendégek által sűrűn használt gyalogos útvonal, valamint a közelmúltban átadott Hévíz–Alsópáhok kerékpárút is. Amennyiben a közút érintett szakaszának felszámolása megtörténne, ezen útvonalak megtartása a jövőben is szükséges. Az Ady Endre út kiváltása túlmutat a kórház és a település lehetőségein. A 2013 tavaszán elindított térségi átfogó közlekedésfejlesztési projektben szerepel az útszakasz részleges forgalomkorlátozása, e fejlesztés előkészítése jelenleg is zajlik, a tényleges megvalósulás, annak mértéke és ütemezése egyelőre bizonytalan.

A jogi, tulajdonjogi helyzet feltárása, a területre vonatkozó építésügyi és környezetvédelmi szabályozás bemutatása

A projekt által érintett terület állami tulajdonban, illetve a Hévízgyógyfürdő és Szent András Reumakórház kezelésében van (kórház ingatlanjai a Hévízi-tó és a körülötte lehelyezkedő véderdő). A projekt területe országos jelentőségű természetvédelmi területen található, a természetvédelmi kezelési módok, korlátozások, tilalmak betartásának felügyelete a Balaton-felvidéki Nemzeti Park Igazgatóságának feladatkörébe tartozik.

A Hévízi-tó Természetvédelmi Terület bővítéséről szóló 23/2006. (IV.20.) kormányrendelet mellékletben foglalt kezelési terve értelmében a kezelés gyakorlati célkitűzéseként került rögzítésre (többek között) a Hévízi-tó és környékének kiemelkedő tájképi értékei megőrzésének igénye. A természetvédelmi stratégiák között a jogszabály kiemeli a tó hidrogeológiai adottságainak megőrzését, az arborétum jellegű területek aktív kezeléssel történő fenntartását, valamint tanösvények és bemutató létesítmények kialakítását.

Hévíz szabályozási terve (31/2009. (XI.30) önkormányzati rendelet) értelmében a természetvédelmi rehabilitációval és parkkialakítással érintett terület „gyógypark, a tó véderdői”, az érintett műhely és raktárépületek helye pedig „gyógyhely üzemeltetési területe” besorolásban van.

A projekt által biztosítható szolgáltatások megnevezése, a szolgáltatások igénybe vételében érdekelttek körének számbavétele

Az előző pontokban vázolt projektelemek megvalósításához a következő funkciók kapcsolhatók:

Balneológiai Kutatóközpont, illetve az Oktatási és Továbbképzési Központ létrehozása

- az alkalmazott balneológiai kezelések hatásainak bizonyítása, új célcsoportok bevonása a gyógyászati tevékenységbe, illetve a már meglévők hatékonyabb ellátása;
- hazai és nemzetközi szakmai elismertség megszerzése;
- más hazai gyógyvizre alapuló gyógyászati tevékenységekre irányuló kutatási, együttműködési lehetőségek, az ehhez szükséges humánerőforrás és infrastrukturális háttér biztosítása;
- egészségturisztikai termékfejlesztés a hazai és nemzetközi turisztikai trendek vizsgálatára, illetve a Kutatóközpont kutatási eredményire alapozva;
- a Szent András Reumakórház Hévíz profiljába illeszkedő mozgásszervi megbetegedések hazai szakmai központjává fejlesztése.

Láprehabilitáció és közpark kialakítása a Hévízi-tó Természetvédelmi Területen

- a vizes élőhely, a hazánkban és nemzetközi szinten is különleges tőzegláp mint biotóp fennmaradásának segítése;
- a fürdővárosi jelleget erősítő, rekreációs tevékenységekre alkalmas terület és minőségi, rendezett zöldfelület létrehozása.

Célcsoportok:

- A kórházi ellátásban részesülők (2012-es adatok alapján felvőbeteg-ellátásban mintegy 7 000-en, járóbeteg-ellátásban 60 000-en részesültek)
 - a helyben tervezett K+F tevékenységek eredményeképpen a kórházban alkalmazott gyógyászati eljárások hatékonysága javul, új betegcsoportok is bevonhatók lesznek;
 - a betegek az orvostudomány legújabb eredményei szerinti ellátásban részesülhetnek a kórház lehetőségei szerint;
 - a betegek is pontosabb információkhoz juthatnak az alkalmazott eljárások hatásmechanizmusát, eredményességét, mellékhatásait, kockázatait tekintve;
 - a várható kórházi profiltisztításnak és az oktatókórház, valamint a doktori iskola státuszának köszönhetően az itt koncentráltan előforduló megbetegedésekre specializálódó szakemberek nagyobb arányú jelenléte;
 - új eljárások, új termékek kifejlesztése szintén pozitív hatással lehet e célcsoportra, javítva ezzel gyógyulási esélyüket vagy épp lassítva állapotuk romlását;
 - a parkfejlesztés eredményeképpen a többi hévízi vendéghez hasonlóan a kórház betegei is a közvetlen közelükben lévő, rekreációra alkalmas területre jutnak.
- A tófürdő vendégei (évente összesen kb. 700 000 vendég)
 - a gyógyvíz és a gyógyiszap egyes betegségekre, állapotokra gyakorolt hatásainak vizsgálati eredményei értelemszerűen minden fürdőlátogató számára fontos. A Pannon Egyetem Georgikon Kar által, a fürdőlátogatók körében készített felmérés eredményei alapján a látogatók 49%-a érkezik ide gyógyulás, panaszai enyhítése reményében, 18% megelőzési céllal és a maradék 33% pihenés, szórakozás céljából. Ez alapján a gyógyászati kutatások eredményei az éves látogatószámából összesen kb. 470 000 főt érintenek.
- Helyi gazdasági szereplők
 - Hévíz jövőbeli fejlődésének, az eddigi sikerek megtartásának egyik előfeltétele az itt kínált szolgáltatásokra vonatkozó tudományos igényességgel bizonyított hatékonysági vizsgálatok rendelkezésre állása. A kórház keretében nyújtott

kezelésekre, szolgáltatásokra vonatkozó kutatási tevékenység eredményei közvetett módon a város többi gyógyszállójában nyújtott szolgáltatásokra is hatással vannak. A település gazdasága tulajdonképpen a gyógyító és a gyógyszállókra alapuló turizmuson nyugszik. Ez okból kifolyólag a helyi gazdasági szereplők, a vendégek részéről egyre inkább követelményként megfogalmazódó tudományos alátámasztottság hiányát a vendégszám csökkenésében vagy a vendégkör változásában tapasztalhatják. A gyógyturizmus komoly humánerőforrás-igényű ágazat, amely magasabb költségi hajlandósággal érkező vendégeket vonz a településre. A jövőben tényleges gyógyturizmusról azonban csak szakmailag megalapozott, bizonyítottan hatásos gyógyászati szolgáltatások, termékek biztosítása mellett beszélhetünk, ezek hiányában – elsősorban a nemzetközi versenyben – Hévíz könnyedén lemaradhat, az akár rosszabb adottságokkal rendelkező, de szakmailag elismert és bizonyított eredményességű szolgáltatásokat nyújtó más fürdővárosokkal szemben.

- A Balaton, illetve a Keszthely-Hévíz térsége egyéb attrakcióira építő turisztikai szolgáltatói vonatkozásában ki kell dolgozni egy figyelemfelkeltő programot és az ahhoz szükséges információs anyagokat, melyekben a térség már megvalósult és jövőben tervezett fejlesztései összehangoltan, egymást kiegészítve jelennek meg. Erősíteni kell egyrészt az érintett települések már kialakult, a köztudatban részben-egészben rögzült arculatát, másrészt azonban egy egységes külső fellépést is érvényre kell juttatni a Festetics-örökség tematikájára, valamint a Balaton vízparti hagyományaira alapozva. Ez utóbbi megvalósításában fontos szerepet tölthet be egy Festetics-örökséget kezelő klaszter.
- Helyi lakosok
 - A helyi gazdasági szereplőkben bemutatottakhoz hasonlóan a település lakosai döntő többségének élete, megélhetése valamilyen szálon az egészségturizmushoz kötődik, így a fentiekben kifejtettek e célcsoportra is teljes mértékben igazak.
 - A természetvédelmi rehabilitációval és a park kialakításával érintett terület bejárhatóvá tételével, valamint a zöldfelületek rehabilitációjával egyben egy egész évben használható, sportolási, rekreációs és egyéb kikapcsolódási lehetőséget biztosító új élettér jelenik meg a települési lakosok számára.

A projekt megvalósításának szervezeti keretei, megvalósításának elemei, szakaszai, menete, a projektgazda bemutatása

A projektgazda mindegyik projektem esetében a Hévízgyógyfürdő és Szent András Reumakórház, amely meglévő szervezeti keretein belül készíti elő és valósítja meg a tervezett fejlesztéseket. A projektek előkészítésében és megvalósításában a kórház Gazdasági Igazgatósága játssza a központi szerepet. A megvalósítás tervezett szakaszai:

1. Balneológiai Kutatóközpont és az Oktatási és Továbbképzési Központ létrehozása

Előkészítés 1. fázis – Mivel a Kutatóközpont és az Oktatási és Továbbképzési Központ tevékenysége egymást kiegészítő, erősítő jelleggel képzelhető csak el, így e két részprojekt előkészítését is ennek megfelelően kell lebonyolítani. E helyzet sajátosságát az adja, hogy míg a Központ esetében alapvetően az oktatásügy körébe tartozó, döntő többségben adminisztratív jellegű lépések megtétele szükséges, a Kutatóközpont létrehozásához – a kapcsolódó humánkapacitásokon, valamint szintén adminisztratív eljárásokon (akkreditáció) túlmenően – a K+F tevékenységhez szükséges infrastruktúra kialakításához is jelentős beszerzések szükségesek. Tekintettel arra, hogy Magyarországon e

területen nem működik hasonló kutatóintézet, illetve arra, hogy a kórház kutatási tevékenysége az elmúlt évtizedekben nem volt jelentős, az előkészítés során szükséges a Kutatóközpont tervezett tevékenységi körét feltérképező tervezési dokumentum elkészítése, amely egyúttal a kutatási hálózatba bevonható egyéb intézmények által költséghatékonyabban is biztosítható infrastruktúrát is figyelembe veszi. A Balneológiai Kutatóközpont kialakítását célzó projekt részletes tartalma e részletes terv alapján határozható meg. Időtáv: 6 hónap

Előkészítés 2. fázis – A projekt tartalmának előkészítése: részletes megvalósíthatósági tanulmány készítése; pályázati előkészítés, kapcsolódó dokumentáció elkészítése; fenntartási és üzemeltetési terv, az ahhoz szükséges erőforrások pontos definiálása. Időtáv: 6 hónap

Megvalósítás – A fejlesztés jellege és mérete miatt annak megvalósításához vagy állami és/vagy uniós támogatás szükséges. A projekt akár több ütemben is megvalósulhat, különböző pályázati konstrukciókon belül. A projekt pontos tartalmát megalapozó tervben érdemes a projektet lehetséges ütemekre osztani, mivel előre nem látható az egy adott pályázati kiírásban támogatható projektméret. Így érdemes lehet a Kutatóközpont működésének beindításához szükséges egyfajta alpinfrastruktúra-kör meghatározása, majd további, erre épülő ütem(ek) felvázolása. Időtáv: ütemekre bontástól függően 6 hónap-2 év.

Fenntartás – A fenntartás mind a Kutatóközpont, mind az Oktatási Központ vonatkozásában a folyamatos működtetést jelenti. Az Oktatási Központ esetében ez elsődlegesen az oktatási rendszer részeként történik, folyamatos jelleggel, a Kutatóközpont működését azonban projektek határozzák meg, amely másfajta szemléletet követel meg a tevékenységében résztvevőktől.

2. Láprehabilitáció és közpark kialakítása a Hévízi-tó Természetvédelmi Területen

Előkészítés 1. fázis – A projekt részletes műszaki tartalma (tehát a megvalósítási szakasz tartalmi elemei) egy előzetes felmérés, állapotvizsgálat eredményeinek rendelkezésre állásáig nem vagy csak részlegesen határozható meg. Az érintett terület állapota részletes vizsgálatot igényel, mely alapján majd pontosan meghatározható egyrészt a vízháztartás szabályozhatóságához szükséges csatornarendszer vonalvezetése és egyéb paraméterei, továbbá a terület rekreációs park funkciójához szükséges egyéb elemek nyomvonala, elhelyezkedése. Időtáv: 1 év.

Előkészítés 2. fázis – A projekt tartalmának előkészítése: részletes megvalósíthatósági tanulmány készítése; tervezés, engedélyezés, pályázati előkészítés, kapcsolódó dokumentáció elkészítése; fenntartási és üzemeltetési terv, az ahhoz szükséges erőforrások pontos definiálása. Időtáv: 6 hónap.

Megvalósítás – A fejlesztés jellege és mérete miatt annak megvalósításához vagy állami és/vagy uniós támogatás szükséges. A projekt akár több ütemben is megvalósulhat, különböző pályázati konstrukciókon belül (élőhely-rehabilitáció, turisztikai attrakciófejlesztés, zöldfelületi rehabilitáció), mindazonáltal tekintettel kell lenni arra, hogy az egyes elemek önálló megvalósítása ömagában nem képes az elvárt hatások, eredmények elérésére. Időtáv: 1 év.

Fenntartás – Jelenleg az érintett területen csak alapszintű kezelési tevékenység folyik, a kiépíteni tervezett csatornarendszer és a közpark azonban folyamatos szakszerű kezelést igényel kórház részéről. A terület állapotának folyamatos nyomon követése szükséges, csak így érhető el a szabályozás által célzott hatás. Ugyancsak folyamatos kezelést igényel a terület a közparki funkció biztosítása érdekében.

Tekintettel arra, hogy a fejlesztés természetvédelmi területen valósul meg és a kezelési módok, korlátozások, tilalmak betartásának felügyelete a Balaton-felvidéki Nemzeti Park Igazgatóságának feladatkörébe tartozik, mindegyik szakasz során a Nemzeti Park szakemberével való szoros együttműködés indokolt.

Költségbecslés, költség-haszon (pénzügyi) elemzés

Kutatási és oktatási tevékenységet támogató fejlesztések

Előkészítés		
	Előkészítés	Megvalósítás
Balneológiai Kutatóközpont előzetes kutatási tervének elkészítése	4 000 000 Ft	
Részletes megvalósíthatósági tanulmány készítése	4 000 000 Ft	
Pályázati előkészítése	1 500 000 Ft	
Oktatási és Továbbképzési Központ előkészítése, cselekvési ütemterv felállítása	1 500 000 Ft	
Összesen		11 000 000 Ft
Megvalósítás költségek		
	Előkészítés	Megvalósítás
Balneológiai Kutatóközpont feltöltése a szükséges infrastruktúrával és egyéb kapacitásokkal		490 000 000 Ft
Kutatóközpont szakmai menedzsment (min. 1 fő vezető beosztású), éves költség		12 000 000 Ft
Oktatási és Továbbképzési Központ fejlesztése (pl. akkreditáció előkészítése és megszerzése)		15 000 000 Ft
Oktatási és Továbbképzési Központ feltöltése a szükséges infrastruktúrával és egyéb kapacitásokkal		20 000 000 Ft
Összesen		532 000 000 Ft
ÖSSZESEN		543 000 000 Ft

A projektek **jelen előkészítettségi állapotában egyik esetben sem lehet meghatározni a projekt pontos tartalmát**. A Balneológiai kutatóközponthoz szükséges beszerzések pontos definiálása az előzetes kutatási koncepció összeállítása, illetve az együttműködő partneri hálózat feltérképezése után lehetséges. A jelenleg kalkulált 490 millió Ft becsült költség, melynek kalkulálása a jelenleg rendelkezésre álló kapacitások, valamint a hozzávetőlegesen már most körvonalazható fő profil ismeretében történt.

Az Oktatási és Továbbképzési Központ működésének beindítása elsősorban a megfelelő jogosultságok és hozzájárulások, szerződések biztosításától függ (akkreditáció, oktatókórházi szerződés, doktori iskolaként működéshez szükséges elismerés). Ezen túlmenően, mivel kifejezett oktatási tevékenységhez csak korlátozottan rendelkezik a kórház a szükséges eszközállománnyal (számítógépek, projektorok, berendezések, stb.), ezek kiegészítése szükséges. A Központ szakmai tevékenysége értelemszerűen a kórházi tevékenységhez, így kifejezetten a kórházi infrastruktúrához kapcsolódik.

A **Balneológiai Kutatóközpont vonatkozásában költség-haszon elemzése általában véve nem lehetséges**, mivel működésének finanszírozása a tervek szerint projekt alapon történik majd. Az egyes kutatási-fejlesztési projektek, amelyekbe a Kutatóközpont partnerként vagy önállóan részt vesz részben vagy egészben (jellemzően az alkalmazott kutatási tevékenység támogatási intenzitása magas, sőt mivel a Kutatóközpont a kórház mint állami tulajdonban lévő közintézményhez kapcsolva működik, akár 100% is lehet) fedezik a munkabérek, a szükséges anyagköltségeket, utazási költségeket, külső szervezettől igénybe vett szolgáltatásokat. A nagyobb volumenű projektek esetében a pályázati rendszer általában megköveteli költség-haszon elemzés elkészítését, viszont indokolt lehet hasonló elemzés elkészítése „házon belül” is, kisebb projektek vonatkozásában, ez segítheti a központ öfenntartó működését.

A bevételi oldalon alapvetően közvetetten jelentkező bevételekről beszélhetünk. Ha a tervezett fejlesztések csak 2%-kal (amely jelentős bővülésnek számít, viszont a kutatási eredmények nemzetközi elismertségének biztosításával új célcsoportok megjelenése várható, illetve az által a Gyógyfürdő bizonyított gyógyítási tevékenységével számos más fürdőhöz képest – nemzetközi

viszonylatban is – versenylőnyre tehet szert) növelik a vendégéjszakák számát akkor az alábbi bevételek becsülhetők:

Működési időszak		
	Kiadás	Bevétel
Vendégéjszakák számának növekedés 2%	+ 21 215 éjszaka/év	
Önkormányzati idegenforgalmi adó növekedése éves szinten		+ 8 818 420 Ft
Önkormányzati iparüzési adó bevételeinek növekedése éves szinten		+ 6 137 520 Ft
Gyógyfürdő bevételeinek növekedése (átlagosan 10 000 Ft/nap költséssel számolva) éves szinten		+ 212 155 200 Ft
Összesen		227 111 140 Ft

Mint már korábban bemutattuk a Kutatóközpont működése alapvetően projektalapon történik majd, hazai, uniós illetve egyéb nemzetközi pályázatokon elnyert források felhasználásával. A Kutatóközpontban előreláthatólag döntően alapkutatási illetve ipari kutatási tevékenység zajlik, amelyek általában viszonylag magas támogatási intenzitással bírnak. Központ tevékenysége azonban várhatóan nem fedhető le pályázati forrásokkal, így átlagosan 60 %-os támogatási intenzitással számoltunk, azt tüntettük fel a bevételi oldalon. A Központban alkalmazandó kutatók számát, a bevonandó orvosok számát illetve az egyéb költségeket pontosabban a részletes kutatási terv elkészültével lehet meghatározni, az alábbi táblázatban feltüntetett adatok egyfajta alaphelyzetet és az arányokat hivatottak bemutatni.

Működési időszak		
	Kiadás	Bevétel
Kutatóközpont szakmai menedzsment (min. 1 fő vezető beosztású), éves költség	12 000 000 Ft	7 200 000 Ft
Főállásban foglalkoztatott kutatók (min 5 fő éves munkabére)	60 000 000 Ft	36 000 000 Ft
Kutatásokban résztvevő orvosok és egyéb személyzet munkabére (részben) – 10 fővel számolva	30 000 000 Ft	18 000 000 Ft
Eszköz-és anyagköltségek éves szinten	60 000 000 Ft	36 000 000 Ft
Egyéb költségek (utazások, konferenciák, találkozók, marketing, stb.)	10 000 000 Ft	6 000 000 Ft
Összesen	172 000 000 Ft	103 200 000 Ft

Láprehabilitáció és közpark kialakítása a Hévízi-tó Természetvédelmi Területen

Előkészítés		
	Előkészítés	Megvalósítás
Részletes megvalósíthatósági tanulmány készítése	6 000 000 Ft	
Pályázati előkészítése	1 500 000 Ft	
Tervezés, engedélyezés	50 000 000 Ft	
Összesen		57 500 000 Ft
Megvalósítás költségek		
	Előkészítés	Megvalósítás
Láperdő vízutánpótlását biztosító beavatkozások és közpark kialakítása		1 150 000 000 Ft
Összesen		1 150 000 000 Ft
ÖSSZESEN		1 207 500 000 Ft

A láprehabilitációs tevékenység egyes lépéseinek feltárására, így a pontos tartalom meghatározására az előkészítési fázisban kerülhet sor. Helyszíni vizsgálatokra, felmérésekre van szükség ahhoz, hogy a rehabilitáció során a megfelelő pontokon és mértékben történjenek meg a szükséges beavatkozások. A közpark kialakításának elemei (sétautak, pihenőhelyek, egyéb látvány, illetve élményelemek) pedig a természetvédelmi beavatkozás tervei alapján határozhatók meg.

A projekt célja nem a terület kezelője, a kórház vagy akár tágabb értelemben véve az Önkormányzat bevételeinek közvetlen növelése. A rehabilitált területen kialakított közpark és fő szolgáltatásai

minden célcsoport számára ingyenesen lesznek hozzáférhetők, így jövedelemtermelő beruházásról nem beszélhetünk. A tervezett park nyilvánvalóan olyan attrakció lesz, ami emeli a város vonzerejét az idelátogatók, élményeit a helyi lakosok számára, valamint a helyi vállalkozások számára is terjeszkedési, bővülési lehetőséget teremthet. Mindezen hatások értelemszerűen az önkormányzati adóbevételek növekedéséhez is hozzájárulnak. A részletes megvalósíthatósági tanulmány részeként elkészíthető és elkészítendő költség-haszon elemzés során ennek megfelelően kell figyelembe venni a projekt számos externális hatását, melyek annak valós értékét fejezik majd ki, nem feltétlenül konkrét „bevételként” megjelenő formában. **Jelen szakaszban az alábbi adatokkal számolhatunk:**

Működési időszak		
	Kiadás	Bevétel
1 fő területgondnok teljes évi munkabére	2 000 000 Ft	
1 fő szakember munkabére és feladatellátáshoz kapcsolódó egyéb költségek (nem teljes emberével számolva)	2 500 000 Ft	
Turisztikai elemek karbantartása, pótlása (éves becsült költség)	1 000 000 Ft	
Általános üzemeltetési költségek, karbantartási, pótlási költségek	nem ismert	
Összesen		

A fenti táblázatban is látszik, hogy indokoltnak tartjuk 1 fő állandó jelenlétét a területen, aki figyelemmel kíséri annak változásait, kezeli a műtárgyakat, figyelik azok állapotát, felhívják a figyelmet a szükséges beavatkozásokra illetve jelenlétükkel is hozzájárulnak a terület rendezettségnek megőrzéséhez (főként azokban az időszakokban, amikor jelentősebb számú turista érkezik a területre). A terület fenntartási feladatai előreláthatólag a Kórház szervezeti keretei között megoldhatók, így ez esetben csak egy fő éves munkabérének egy részével és munkájához kapcsolódó egyéb költségekkel számoltunk.

Az terület üzemeltetéséhez, az általános karbantartási és pótlási tevékenységek költségigénye a részletes felmérések és a pontos fejlesztési igények ismeretében határozható csak meg. Tekintettel arra, hogy e terület kettős rendeltetéssel bír, a látogatottság várható mértéke miatt az üzemeltetési tevékenységekben sajátosan keverednek a közparkok és természetvédelmi területek igényei. Előzetes becsléseink alapján éves szinten min. 30 millió Ft-tal számolhatunk.

A bevételi oldalon alapvetően közvetetten jelentkező bevételekről beszélhetünk. Ha a tervezett fejlesztések csak 1%-kal növelik a vendégéjszakák számát akkor az alábbi bevételek becsülhetők:

Működési időszak		
	Kiadás	Bevétel
Vendégéjszakák számának növekedés 1%	+ 10 600 éjszaka/év	
Önkormányzati idegenforgalmi adó növekedése éves szinten		+ 4 409 000 Ft
Önkormányzati iparüzési adó bevételének növekedése éves szinten		+ 3 609 000 Ft
Gyógyfürdő bevételének növekedése (átlagosan 10 000 Ft/nappal számolva) éves szinten		+ 106 077 600 Ft
Összesen		114 095 600 Ft

Kockázatfelmérés, fenntarthatóság

A projekt előkészítése, megvalósítása során a következő kockázatok mérlegelendők:

- A Kutatóközpont, a kórház, illetve az Oktatás és Továbbképzési Központ közötti együttműködés nem megfelelő definiálása. Mivel a Kutatóközpontban végzett tevékenységek gyakorlati alapját a kórházban végzett gyógyászati tevékenységek, valamint az Oktatási Központ keretei között posztgraduális képzésben résztvevők munkája jelenti, szükséges a mindennapos együttműködés mindegyik felet kielégítő módjainak, eljárásainak meghatározása. Sajátos helyzetet teremt, hogy az érintett

szereplők egyazon szervezet egységei, ami irányítási szempontból ugyan leegyszerűsíti a helyzetet, de a különböző funkciók és működési elvek összeegyeztetése sajátos megközelítést igényel. A tanulmány korábbi pontjaiban már kifejtettük, hogy a Kutatóközpont alapvetően projektszemléletű működését tervezzük, tekintve, hogy a K+F tevékenységek költségeit döntő részben pályázatok útján tervezzük fedezni. Ennek fényében a kutatás gyakorlati vetületében, a gyógyászati tevékenységben is a projektszemlélet bizonyos mértékű érvényre juttatása szükséges. Ugyancsak fontos a Kutatóközpont és az Oktatási Központ közötti együttműködés szabályozása is, mivel ugyan egy szervezeten belüli egységekről van szó, tevékenységük finanszírozása más forrásokból történik eltérő elvek mentén, viszont humánkapacitásuk vonatkozásában jelentős átfedések lehetnek.

- A Kutatóközpont hosszú távú fenntarthatósága szintén olyan kockázat, amit már az előkészítés fázisában mérlegelni kell. Nem lehet a Kutatóközpont arculatát kizárólagosan a hévízi erőforrások, tevékenységek hatékonyságának bizonyításában meghatározni. A projekt keretében kiépítendő infrastruktúra szélesebb körű szolgáltatások nyújtására is képes, egy olyan balneológiai kutatóhálózat egyik központi szereplőjévé válhat, amely országos viszonylatban alkalmas más településekhez, intézményekhez köthető kutatási-fejlesztési tevékenység elvégzésére. Nem lehet célja kizárólag a hévízi gyógyvíz és gyógyiszap hatásainak kutatása, más gyógyfürdők erőforrásainak vizsgálatával egyrészt azok tevékenységének tudományos megalapozásához, másrészt pedig a hazai gyógyfürdők egyfajta profilváltásához-tisztításához is hozzájárulhat, melynek eredményeképpen a gyógyulni vágyók, illetve az orvosok tudományos bizonyosságokra alapozva hozhatnak döntéseket a megfelelő gyógyfürdő, illetve kezelések vonatkozásában.

Mivel a Kutatóközpont működése alapjában véve a pályázatokon való eredményes résztvételtől függ, érdemes mérlegelni pályázati szakember legalább rész munkaidős foglalkoztatását is.

A projekt megvalósítása esetén a környezeti, gazdasági, társadalmi hatások vizsgálata

A klinikai vizsgálatokban való részvétel általában javítja a kórház minőségbiztosítási rendszerét, a tevékenységek magasabb szintű dokumentációját, mérhetőségét. A tudományos eredmények hazai és nemzetközi folyóiratokban való publikálása hozzájárul az intézmény szakmai hírnevének erősítéséhez, üzleti értékének növeléséhez.

A Balneológiai Kutatóközpont létrehozása, valamint az intézmény posztgraduális képzési rendszerbe történő bekapcsolása lehetőséget teremthet a szakma vezetőihez való felzárkózáshoz, új szakmai kapcsolatok kiépítésére, személyes tapasztalatok szerzésére az új gyógyszerekről, terápiás megoldásokról. Hozzájárulhat továbbá az egészségügyi szakemberek és a K+F-kapacitás itthon tartásához, mivel olyan munkafeltételek biztosíthatók a célzott fejlesztések segítségével, melyek az általánosnál több anyagi és szakmai lehetőséget jelentenek, így vonzóbbá válhat az adott orvosi vagy asszisztensi munkahely.

A helyi gazdaságra és lakosságra gyakorolt hatásokat a célcsoportok részletes elemzésénél bemutattuk.

A Kutatóközpont, illetve az Oktatási és Továbbképzési Központ létrehozása alapjában véve nem jár építési jellegű tevékenységgel, a már meglévő, illetve az egyébként is felújítandó helyiségekben kerülnek ezek elhelyezésre. A Kutatóközpont kutatási eredményei alapján előreláthatólag a gyógyiszap alkalmazásával járó kezelések hatékonysága növelhető lesz, azokat a megfelelő

betegcsoportokon alkalmazzák. Ennek köszönhetően a gyógyiszap előállításához használt értékes rétláptőzeg (mint nem megújuló erőforrás) takarékos felhasználása is lehetővé válik.

A tervezett láprehabilitációs beruházás eredményeképpen a természetvédelmi terület egy jelentős részében az ökológiai egyensúly helyreállhat, a jelenleg jellemző negatív folyamatok, a környezeti állapot degradálódása megállítható és visszafordítható. Mindenképp kiemelten kezelendő azonban, hogy e terület jelenlegi használata igen korlátozott, viszont közparkká fejlesztése esetén látogatottsága jelentősen növekedni fog. Az ezzel járó negatív környezeti hatások mérséklésére külön figyelmet kell fordítani a tervezés és az üzemeltetés során. Ennek egyik legjobb eszköze a megfelelő infrastruktúra kiépítése (hulladékgyűjtők, vizesblokkok), valamint megfelelő szabályok felállítása és betartásuk ellenőrzése. Ez utóbbiak esetében a leghatékonyabb megoldás a park tényleges gazdájának egy konkrét személyben történő kiválasztása (gondnok), akinek folyamatos jelenléte egyrészt a park megfelelő használatát biztosítja, másrészt a karbantartási, üzemeltetési munkák során is közreműködik.

A projekt stratégiai dokumentumokhoz való illeszkedésének vizsgálata

A projekt előzetes megvalósíthatósági tanulmányának elkészítésekor további három stratégiai dokumentumot vizsgáltunk meg: Zala Megye Közgyűlése által 2013 júniusában tárgyalta Zala Megye Területfejlesztési Koncepció Javaslattevő fázis c. dokumentumot⁷, a 2014–2020 programozási időszakra vonatkozó Terület- és Településfejlesztési Operatív Program tervezetét, valamint a Bizottság 2012 őszén kiadott, a 2014–2020-as időszakra vonatkozó országspecifikus álláspontját (partnerségi megállapodás kialakításához készített előzetes dokumentum). A projekt kidolgozására a 2014–2020-as programozási időszakban várhatóan rendelkezésre álló fejlesztési lehetőségek figyelembevételével került sor, a projekt elemei illeszkednek a releváns tervdokumentumokban foglalt célokhoz és tervbe vett intézkedésekhez. A projekt kiemelten illeszkedik a megyei fejlesztési koncepció következő három programjához/akciójához:

- Gyógy- és az egészségturizmus további erősítése, fejlesztése, klaszterszervezés;
- Megyei Egészségturisztikai és Rekreációs Program megvalósítása Lenti, Keszthely, Hévíz valamint Nagykanizsa és Zalakaros térségében a gyógyturizmus, egészségturizmus, sport- és rekreációs szolgáltatások fejlesztését célzó integrált területi program;
- Megyei Ökoturizmus Program megvalósítása a munkahelyteremtést szolgáló öko- és falusi turizmus fejlesztésével (horgászat, kerékpározás, természetjárás, helyi termékpiac).

Stratégiai illeszkedés Zala megye területfejlesztési koncepciójához	
Jövőkép 2030-ra	Gazdag és harmonikusan fejlődő Zala
Illeszkedés a 2014–2020-ra megfogalmazott stratégiai területi célokhoz	Zala balatoni térsége (Keszthely és Hévíz térsége) kreatív tudásra és természeti értékekre épülő fejlesztése
Illeszkedés az átfogó megyei célokhoz	1. Jól működő, fejlett gazdaság 2. Élhető Zala megye
Illeszkedés a megyei stratégiai ágazati célokhoz (2014–2020)	2.) Jövőcentrikus, piacképes gazdasági tevékenységek fejlesztése 6.) Egészséges, vonzó, emberközpontú épített és természeti környezet
Illeszkedés a megyei prioritásokhoz (2014–2020)	I. Innovatív, jövőbeni húzóágazatok fejlődésének és hálózatosodásának elősegítése II. Helyi értékekre épülő versenyképes gazdaság megteremtése V. Integrált környezetvédelmi programok a következő generációk életésélyeinek megtartása és a környezeti szempontból fenntartható fejlődés érdekében
Kapcsolódó releváns program/akció	Gyógy- és az egészségturizmus további erősítése, fejlesztése, klaszterszervezés Megyei Egészségturisztikai és Rekreációs Program megvalósítása Lenti, Keszthely, Hévíz, valamint Nagykanizsa és Zalakaros térségében a gyógyturizmus, egészségturizmus, sport- és rekreációs szolgáltatások fejlesztését célzó integrált területi program

⁷ A továbbiakban ezt jelöljük Területfejlesztési Koncepcióként.

	Megyei Ökoturizmus Program megvalósítása a munkahelyteremtést szolgáló öko- és falusi turizmus fejlesztésével (horgászat, kerékpározás, természetjárás, helyi termékpiac)
Stratégiai illeszkedés a TOP-hoz⁸	
Illeszkedő fejlesztési tématerület	1. Megyei turizmushoz, alkonygazdasághoz, egyéb kiemelt szolgáltatási szektorokhoz kapcsolódó gazdaságfejlesztések 2. Térségi innovációs és kísérleti fejlesztések
Illeszkedő beavatkozások	1. Integrált megyei szintű komplex turisztikai termékcsomagok és kisléptékű tematikus turisztikai fejlesztések (beleértve a kapcsolódó, önkormányzati és civil szféra célcsoport-orientált szálláshelyfejlesztéseit) 2. Innovatív KKV-k kisléptékű technológia és termékfejlesztése
Kapcsolódó támogatható tevékenységek	1. Együttműködésekre épülő, különféle turisztikai vonzerőket és szolgáltatásokat érintő, egy adott településen vagy több, egységes fogadóterületet alkotó, településen megvalósuló, összehangolt turisztikai fejlesztések támogatása 2. Innovatív KKV-k kis összegű technológia fejlesztése, K+F+I tevékenységek támogatása, KKV-k számára innovációs, szabadalmi és iparjogvédelmi szolgáltatások igénybevételének támogatása
Illeszkedés a partnerségi megállapodáshoz (a Bizottság Szolgáltatásainak álláspontja MAGYARORSZÁG 2014–2020-as időszakra vonatkozó partnerségi megállapodása és programjai előrehaladásáról c. dokumentum alapján⁹)	
Balneológiai Kutatóközpont – Oktatási és Továbbképzési Központ	
Illeszkedés EU-tematikus célkitűzéshez	(1) A kutatás, technológiai fejlesztés és innováció erősítése
Illeszkedés az országos prioritásokra felelő beruházási prioritáshoz	Kutatási projektekbe és kutatói infrastruktúrába történő befektetés, a K+F kiválóság fejlesztésére vonatkozó kapacitások, Európa-érdekeltségű kompetencia-központok vagy regionális specializációhoz kapcsolódó központok támogatása
Illeszkedés a konkrét célkitűzéshez	Az alkalmazott kutatási infrastruktúra beruházásainak és a régiók számára meghatározott, intelligens szakosodásra vonatkozó kutatási és innovációs stratégiákhoz, valamint az európai innovációs partnerekhez kapcsolódó projektek támogatása
Láprehabilitáció a természetvédelmi területen	
Illeszkedés EU-tematikus célkitűzéshez	(6) A környezetvédelem és az erőforrás-hatékonyság előmozdítása
Illeszkedés az országos prioritásokra felelő beruházási prioritáshoz	A vízügyi ágazat beruházási igényeinek kezelése, a vízhasználat hatékonyságának növelése
Illeszkedés a konkrét célkitűzéshez	Az ökoszisztéma-szolgáltatások javítását szolgáló zöld infrastruktúrára irányuló beruházások végrehajtása (árterület helyreállítása és a folyók, folyópartok élővilágának visszaállítása)

A projektcsomag megvalósítása hozzájárul a Balatoni Fejlesztési Tanács által 2008-ban elfogadott „Balaton Kiemelt Üdülőkörzet Hosszú Távú Területfejlesztési Koncepció 2020-ig” c. programdokumentumban foglalt következő célok teljesüléséhez, illetve eszközeiben a programdokumentumban javasoltaknak felel meg:

7.1.2. célterület: A turizmus megújítása – vonzerőfejlesztés

- Megjelölt fejlesztési eszköz: „Meglévő és új turisztikai vonzerők minőségi fejlesztése – Gyógyturizmus”
- Megjelölt fejlesztési eszköz: „Meglévő és új turisztikai vonzerők minőségi fejlesztése – Ökoturizmus”

⁸ ÚTMUTATÓ a Terület és Településfejlesztési Operatív Programhoz (TOP) kapcsolódó megyei gazdaságfejlesztési részprogramok (uniós részdokumentumok) elkészítéséhez (I. fázis) c. dokumentum 15. oldalán közölt 3. számú táblázat alapján.

⁹ Forrás: A Bizottság Szolgáltatásainak álláspontja MAGYARORSZÁG 2014–2020-as időszakra vonatkozó partnerségi megállapodása és programjai előrehaladásáról. http://ec.europa.eu/regional_policy/what/future/pdf/partnership/hu_position_paper_hu.pdf

1. sz. melléklet: A projekt illeszkedése Zala megye releváns TOP projektsomagjához

A projekt EMT-jének kidolgozásakor még nem állt rendelkezésre az NTH által kidolgozott „Sablon a megyei önkormányzatok számára a 2014–2020-as időszaki TOP-hoz kapcsolódó megyei gazdaságfejlesztési részprogram (uniós részdokumentum) és annak projektsomagjai kialakításához” c. dokumentum feltöltéséhez szükséges információ. Ugyanakkor megbízó külön kérésként fogalmazta meg igényét a Sablon feltöltéséhez nyújtandó közreműködésre vonatkozóan. A rendelkezésre álló információk alapján a projekt főbb jellemzőit az alábbiak szerint javasoljuk a Sablonba feltölteni:

Megyei gazdaságfejlesztési részprogram projektsomag elemeinek megnevezése ¹⁰	Fejlesztési csomagok jelenlegi előkészítettségi foka	Kijelölés típusa	Támogatási forma megnevezése	Kedvezményezetti kör meghatározása	Fejlesztési csomagok időbeli ütemezése	Fejlesztési csomagok költségigénye	Kapcsolódó EU tematikus célkitűzés meghatározása	Beruházási prioritás megnevezése	Fejlesztési csomagokhoz kapcsolódó számszerűsíthető (indikátor) vállalás(ok) megnevezése
Megyei Egészségturisztikai és Rekreációs Program megvalósítása Lenti, Keszthely, Hévíz, valamint Nagykanizsa és Zalakaros térségében a gyógyturizmus, egészségturizmus, sport- és rekreációs szolgáltatások fejlesztését célzó integrált területi program	Nem ismert	Megyei szinten kiemelt projekt	Vissza nem térítendő támogatás	Hévízgyógyfürdő és Szent András Reumakórház (Pannon Egyetem Georgikon Karával a PTE ÁOK-val partnerségben)	N.a.	543 millió Ft	(1) A kutatás, technológiai fejlesztés és innováció erősítése	Kutatási projektekbe és kutatói infrastruktúrába történő befektetés, a K+F kiválóság fejlesztésére vonatkozó kapacitások, Európa-érdekeltségű kompetencia-központok vagy regionális specializációhoz kapcsolódó központok támogatása	1.) kialakított új K+F tevékenységet végző szervezetek száma; vállalt érték = 1 2.) Elindított új K+F projektek száma; vállalt érték = 3 3.) Kialakított új posztgraduális képzési hely =2
Megyei Ökoturizmus Program megvalósítása a munkahelyteremtést szolgáló öko- és falusi turizmus fejlesztésével (horgászat, kerékpározás, természetjárás, helyi termékpiac)	Nem ismert	Megyei szinten kiemelt projekt	Vissza nem térítendő támogatás (amennyiben a megyei TOP nem biztosít elégséges fejlesztési forrást, úgy a projekt KEHOP projektként történő megvalósítása indokolt)	Hévízgyógyfürdő és Szent András Reumakórház (a Balaton-felvidéki Nemzeti Parkkal együttműködve)	N.a.	1 207 millió Ft	(6) A környezetvédelem és az erőforrás-hatékonyság előmozdítása	A vízügyi ágazat beruházási igényeinek kezelése, a vízhasználat hatékonyságának növelése	1.) A rehabilitált talajjal rendelkező vidékek teljes területe; vállalt érték = cca. 10 000 m ²

¹⁰ A Megyei Fejlesztési Koncepció alapján azonosított megyei program/akció(k).